

2007-04-02

B E S L U T

Styrelsen för
Exchange Finans Europe AB
Klarabergsgatan 33
111 21 Stockholm

FI Dnr 07-1478-342

Finansinspektionen
P.O. Box 6750
SE-113 85 Stockholm
[Sveavägen 167]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Meddelande av varning och straffavgift

Finansinspektionens beslut

1. Finansinspektionen meddelar, med stöd av 15 kap. 1 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, Exchange Finans Europe AB, org. nr. 556517-1773, en varning.
2. Finansinspektionen meddelar, med stöd av 15 kap. 7 § lagen om bank- och finansieringsrörelse, Exchange Finans Europe AB, en straffavgift om femhundratusen (500 000) kronor.
3. Exchange Finans Europe AB ska senast den 1 september 2007 till Finansinspektionen komma in med en skriftlig redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa en väl fungerande intern kontroll i bolaget.

Hur man överklagar, se bilaga 1.

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) har vid platsundersökning hos Exchange Finans Europe AB (bolaget) funnit att bolaget brutit mot ett flertal centrala författningar som reglerar dess verksamhet. Det har konstaterats att bolaget under en stor del av år 2006 haft en kapitalbas som underskridit den legala nivån. Vidare har bolaget genomfört olagliga värdeöverföringar till aktieägarna. Bolaget har även bedrivit bankrörelse utan att ha haft tillstånd för detta. Vidare har det förelegat omfattande brister i bolagets interna styrning och kontroll. De brister som FI uppmärksammat har dessutom pågått under en längre tid. Bolaget har under det senaste året haft en snabb tillväxt i finansieringsrörelsen. Sammantaget ger detta bilden av ett bolag som inte förmått att anpassa organisationen till den nivå som fordras för att driva sådan verksamhet som bolagets tillstånd avser.

Enligt FI:s bedömning är de uppmärksammade bristerna både till sin art och grad så allvarliga att grund för att återkalla bolagets tillstånd föreligger. Bolaget har emellertid inkommit med en åtgärdsplan för att efterkomma de brister avseende bl.a. intern styrning och kontroll som FI uppmärksammat. Bolaget har också i stor utsträckning gjort rättelse. FI finner därför att det föreligger skäl att stanna vid en varning. Med hänsyn till att bristerna varit både omfattande och allvarliga samt att de förelegat under en längre period bedömer FI att det finns anledning att förena varningen med en straffavgift. Vissa av de åtgärder som har aviserats har ännu inte genomförts. FI ålägger därför bolaget att senast den 1 september inkomma till FI med en skriftlig redogörelse för de åtgärder som har vidtagits för att säkerställa en väl fungerande intern kontroll i bolaget.

Bakgrund

Bolaget är ett kreditmarknadsbolag som står under Finansinspektionens tillsyn. Dess verksamhet omfattar valutahandel, valutaväxling, betalningsförmedling, inlåning från allmänheten samt kreditgivning till fysiska personer av blancolån på begränsade belopp. Bolaget ägs till lika delar av verkställande direktören Ümit Adis och vice verkställande direktören Kenan Anter. Den 21 november 2005 erhöll bolaget tillstånd av FI att driva finansieringsrörelse.

FI har den 11 och den 12 oktober 2006 genomfört en platsundersökning (FI Dnr 06-7207-309) hos bolaget. Det främsta syftet med platsundersökningen var att göra en uppföljning av bolagets tillstånd att driva finansieringsrörelse. FI granskade mot denna bakgrund bl.a. bolagets organisation, verksamhetsplan, bolagsformalia, interna regler och rutiner, ekonomiska förhållanden, kundskydd, riskhantering och granskningsfunktion.

Kapital

Kapitalbas och rapportering

Av 3 kap. 7 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF) framgår att ett kreditmarknadsbolag när rörelsen påbörjas ska ha ett startkapital som vid tidpunkten för beslut om tillstånd motsvarar minst fem miljoner euro. Om balansomslutningen i den planerade rörelsen kan beräknas uppgå till högst ett-hundra miljoner kronor får institutet i samband med prövning av ansökan om tillstånd medges att ha ett lägre startkapital än vad som anges inledningsvis, dock lägst motsvarande en miljon euro.

Kapitalbasens storlek ska, enligt 9 kap. 2 § tredje stycket LBF, beräknas efter den kurs som gällde vid beslut om tillstånd enligt 3 kap. Ett kreditmarknadsbolags kapitalbas får, enligt 9 kap. 3 § första stycket LBF, inte vid någon tidpunkt understiga det belopp som enligt 3 kap. 7 § krävdes när rörelsens påbörjades.

Den legala nivån för bolagets kapitalbas uppgår till en miljon euro. Med en eukurs om 9,5885 vid tidpunkten för beslutet om tillstånd ska kapitalbasen för

bolaget beräknas till 9 588 500 kronor vid en balansomslutning om högst 100 miljoner kronor.

Bolaget var sen med sin rapportering av kapitaltäckning och stora exponeringar (FFFS 2003:10), kvartals- och årsbokslutsuppgifter (FFFS 2004:18) samt ränterisiksexponering (FFFS 1998:11) för det tredje kvartalet 2006. FI beslutade därför i december 2006 att påföra bolaget en förseningsavgift om 10 000 kr. I samband med platsundersökningen kunde FI konstatera att beräkningen av kapitalbasen för det tredje kvartalet 2006 var felaktig. Bolaget hade inte dragit av immateriella anläggningstillgångar och uppskjutna skattefordringar vid beräkning av kapitalbasen. Detta resulterade i att bolaget rapporterade en kapitalbas om 9 483 000 kronor. Enligt FI:s beräkningar uppgick dock kapitalbasen vid samma tidpunkt till endast 5 186 000 kronor. Bolaget redovisade således en 4 miljoner kronor för hög kapitalbas.

Det har vidare framkommit att bolaget i vart fall fram till i slutet av november 2006 inte varit medvetet om att kapitalbasen, i enlighet med 9 kap 2 § LBF, ska beräknas efter eurokursen per tidpunkten för beslut om tillstånd att driva finansieringsrörelse (i detta fall eurokursen per den 21 nov 2005) och inte efter en löpande föränderlig eurokurs.

Det har också uppmärksamats att bolaget i ovan nämnda rapport per 200609 redovisat alla sina tillgångar i grupp A enligt 3 kap. 1 § första stycket lagen (1994:2004) om kapitaltäckning och stora exponeringar för kreditinstitut och värdepappersbolag (kapitaltäckningslagen) vilket betyder att bolaget redovisat samtliga tillgångar med en riskvikt om 0 %. Efter påpekande från FI inkom bolaget med reviderade rapporter avseende kapitaltäckning och stora exponeringar per 200606 samt 200609, med avdrag för immateriella anläggningstillgångar (avseende förvärvade datorprogram och hyresrätter) samt redovisning av riskvägda tillgångar fördelade på grupperna A, B och D, med en riskvikt om 0 %, 20 % respektive 100 %.

Enligt bolagets egna justerade rapporter uppgår kapitalbasen under 2006 till följande:

200603	9 239 tkr
200606	8 575 tkr
200609	5 422 tkr
200612	9 595 tkr * [denna summa överensstämmer inte med FI:s uppfattning, se nedan.]

Trots att ingen justering har gjorts av rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar per 200603 avseende avräkning för immateriella anläggningstillgångar samt fördelning av riskvägda tillgångar redovisade bolaget en kapitalbas understigande den legala nivån. Detta gäller även om bolaget skulle ha använt sig av en aktuell eurokurs per den sista mars 2006. Den 30 mars 2006 var eurokursen 9,431, vilket hade resulterat i ett kapitalkrav om 9 431 tkr, mot bolagets redovisade 9 239 tkr. Mot denna bakgrund måste det ha stått klart för bo-

laget att det redan första kvartalet 2006 legat under den legala nivån för kapitalbasen. Av bolagets lämnade rapporter per 200603, 200606 och 200609 framgår att den redovisade kapitalbasen understiger den legala nivån. Att bolaget underskred det lagstadgade kravet på lägsta tillåtna kapitalbas från slutet av januari 2006 till den 7 december 2006 framgår även av dess förvaltnings- och revisionsberättelse i årsredovisning för räkenskapsåret 2005-07-01--2006-06-30.

Bolaget har i sitt yttrande av den 30 mars 2007 sammanfattningsvis anfört att kapitalbasen rent faktiskt var återställd per den 7 dec 2006, även om det formellt inte skedde förrän den 21 feb 2007. Enligt bolaget hade den tidigare, felaktiga, rapporteringen/uppgifter om kapitalbasen kommunicerats med och godtagits av bolagets revisor. Bolaget vill även lyfta fram att rättelse och åtgärder vidtagits rörande kapitalfrågorna, så fort de har uppmärksammats. I enlighet med detta redovisade bolaget per den sista februari 2007 en kapitalbas om 9 753 tkr, vilket ligger över den legala nivå bolaget ska uppnå. Bolaget har även uppgett att bolaget vid tidigare beräkning och redovisning av kapitalbasen, felaktigt, räknat med värdet av immateriella tillgångar. Felaktigheterna har uppkommit på grund av misstag, då bolaget inte observerat de ändringar i FFFS 2004:19 som innebär att inte bara goodwill, utan även immateriella tillgångar, ska avräknas vid beräkning av kapitalbasen.

FI finner det ostridigt att bolagets kapitalbas legat under den legala nivån från slutet av januari fram till den 7 december 2006. FI anser att bolaget även därefter fram till och med den 21 februari 2007 har brutit mot bestämmelserna om kravet på lägsta kapitalbas i 3 kap. 7 § och 9 kap. 3 § LBF eftersom de aktieägartillskott som tillförts bolaget först den 21 februari 2007 uppfyllde de legala kraven för att få medräknas i kapitalbasen.

Kraven på ett kreditmarknadsbolag syftar till att få företagen att upprätthålla en god ekonomisk stabilitet. Detta är ett av de grundläggande krav som ett kreditmarknadsbolag måste uppfylla. FI anser därför att det är ytterst allvarligt om dessa bestämmelser inte efterlevs. Bolaget har dessutom under en längre period, drygt ett år, legat under det legala kravet på kapital vilket måste bedömas som anmärkningsvärt. Det kan även konstateras att bolaget inte följt FI:s föreläggande om att höja kapitalbasen inom angiven tid. Bolagets rättelser kan beaktas först från och med den 21 februari 2007, även om detta i enlighet med vad bolaget har anfört närmast är att anse som en formell brist (se nedan under nästa rubrik). Bolaget har vidare inte beräknat och rapporterat riskvägda tillgångar på ett korrekt sätt. Bolagets oförmåga att efterleva de författningar som reglerar dess verksamhet i dessa hänseenden är allvarlig och konsekvenserna av detta har medfört att bolaget även brustit i den interna kontrollen av verksamheten.

Villkorade aktieägartillskott

Med anledning av att bolagets kapitalbas underskred den lägsta legala nivån förelades bolaget av FI att senast den 8 december 2006 höja kapitalbasen till

ett belopp som motsvarade minst en miljon euro vid tidpunkten för beslut om tillstånd att driva finansieringsrörelse. Bolaget meddelade FI i december 2006 att aktieägarna har lämnat villkorade aktieägartillskott om totalt 3 050 000 kr, varav 2 950 000 kr har inbetalats till bolaget medan avräkning från aktieägarnas fordringar har gjorts med 100 000 kr.

Av tillskottshandlingarna per den 7 december 2006 framgår vidare att verkställande direktören, Ümit Adis, och vice verkställande direktören, Kenan Anter, eftergav såsom aktieägartillskott fordringar på bolaget. Nämnda personer äger dock rätt att erhålla återbetalning av tillskotten ur disponibla vinstmedel enligt fastställd balansräkning under förutsättning att sådan betalning inte står i strid med god affärssed. Villkoret om återbetalning uppställdes inte i förhållande till bolaget utan endast gentemot bolagets aktieägare.

Av 2 kap. 2 § första stycket FFFS 2003:10 framgår att ovillkorade aktieägartillskott får räknas in i kapitalbasen som primärt kapital. Detta gäller även för villkorade aktieägartillskott under förutsättning att det av villkoren i den upprättade tillskottshandlingen framgår att bolagets aktieägare beslutar om tillskottet ska återbetalas. För att ett institut ska få räkna in aktieägartillskott i kapitalbasen måste det ha betalats in till institutet eller på motsvarande sätt kommit institutet tillgodo. Då det inte framgick av tillskottshandlingarna att det är aktieägarna som ska besluta om återbetalning ansåg FI att aktieägartillskotten inte kan räknas in i kapitalbasen som primärt kapital per 200612 i enlighet med 2 kap. 2 § FFFS 2003:10 samt 2 kap. kapitaltäckningslagen. Därmed har bolaget inte höjt kapitalbasen genom aktieägartillskotten vid rapporteringen per 200612.

I februari 2007 inkom bolaget med kopior av justerade tillskottshandlingar (av den 21 februari 2007). Bolaget anförde i samband därmed att det redan tidigare varit så att beslut om återbetalning av aktieägartillskotten endast kunnat ske efter beslut på års- eller bolagsstämma i bolaget, även om detta inte angavs formellt i tillskottshandlingarna, eftersom detta följer av aktiebolagsrättsliga regler. Enligt bolaget måste kapitalbasen varit återställd redan då de ursprungliga tillskottshandlingarna upprättades, dvs. den 7 december 2006, och att det varit fråga om ett formellt fel, att det inte nedtecknats uttryckligen i tillskottshandlingarna att beslut skulle fattas på bolagsstämma. Bolaget menar att detta formella fel måste tillmätas en mycket liten betydelse i samband med övervägande om eventuella sanktioner.

FI gör bedömningen att de justerade villkorade aktieägartillskotten kan godtas och räknas in som primärt kapital netto till underlag för beräkning av bolagets kapitalbas först från och med den 21 februari 2007. Bolaget har informerat FI att de två aktieägarna har ställt en kapitaltäckningsgaranti gentemot bolaget, vilket innebär att ägarna vid varje tidpunkt garanterar att tillskjuta erforderliga medel för att bolaget ska ha den kapitalbas som erfordras enligt lagen, samt att kapitalbasen kommer att vara en stående punkt på agendan för kommande styrelsemöten.

Bankrörelse

Med bankrörelse avses enligt 1 kap. 3 § LBF rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar. Med anledning av att bolaget redan idag tar emot medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom 30 dagar blir det endast relevant att vidare pröva det första ledet i definitionen av bankrörelse.

Med ett generellt betalsystem avses system för förmedling av betalningar från ett stort antal från varandra fristående betalare avsett att nå ett stort antal från varandra fristående slutliga betalningsmottagare. I förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 511) anges postgirot [numera plusgirot], bankgirot och bankernas kontokortsystem vara exempel på tydliga generella betalsystem.

I förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s.190) anges bl.a. följande. Genom att använda ordet ”via” i den föreslagna lagtexten markeras att det inte är nödvändigt att det i rörelsen finns tekniska och administrativa förutsättningar för att driva betalningsförmedling. Det är tillräckligt att det går att nå ett generellt betalsystem. Det går alltså inte att undgå reglering genom att lägga det tekniska och administrativa arbetet i ett separat företag. Det betyder enligt FI:s uppfattning att det, i bedömningen av om bolaget bedrivit bankrörelse, inte gör någon skillnad om betalningsförmedlingen via generella betalsystem skett i bolaget eller i dotterbolaget.

I samband med platsbesöket och tiden därefter har bolaget lämnat uppgifter om att dotterbolaget Svensk Växel Service AB, 556658-1335, (dotterbolaget SVS) bedrivit finansiell verksamhet genom bl.a. betalningsförmedling via plus- och bankgirot.

FI ifrågasatte under oktober-november 2006 om det inte förelåg en finansiell företagsgrupp bestående av bolaget och dotterbolaget SVS. Med anledning av detta inkom dotterbolaget SVS den 17 november 2006 med en anmälan om registrering som finansiellt institut enligt lagen (1996:1006) om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet (AnmL) (FI Dnr 06-10912-425). Av anmälan framgick bl.a. att bolaget tar emot betalningsuppdrag som förmedlas till mottagare via Bankgirocentralen. Bokföringen av betalningsförmedlingen sker i dotterbolaget SVS. Den 1 mars 2007 återkallade dotterbolaget SVS sin anmälan om registrering och den 7 mars 2007 avskrev FI ärendet. Dotterbolaget SVS förklarade sin återkallelse med att bolaget övertagit verksamheten med betalningsförmedling per den 1 mars 2007. Med anledning av de uppgifter som framkommit i ärendena ifrågasatte FI om inte bolaget bedrev tillståndspliktig bankrörelse.

FI har även gjort följande iakttagelse. Av bolagets protokoll från styrelsemötet den 12 december 2006 framgår av bl.a. att bolaget avser att teckna ett avtal med VISA och MasterCard. En anslutning till VISA/ MasterCard och tillhan-

dahållande av korttjänster utgör, i kombination med inlåning från allmänheten, en sådan verksamhet som fordrar tillstånd för att bedriva bankrörelse.

Bolaget har sammanfattningsvis anfört följande. Bolagets styrelse har den 28 mars 2007 fattat beslut om att bolaget omedelbart ska upphöra med betalningsförmedlingen via det generella betalsystemet. Bolaget hade tidigare inte uppfattat situationen såsom att de bedrev betalningsförmedling via ett generellt betalsystem och missleddes av formuleringen i 7 kap. 1 § första stycket 4 LBF, som anger att ett kreditinstitut kan bedriva betalningsförmedling. Bolaget har vidare uppgett att det numera är fullvärdig medlem i VISA Sweden, vilket ger möjlighet att ansluta till VISA:s generella betalningssystem. Bolaget kommer emellertid inte att utnyttja denna möjlighet.

FI kan konstatera att bolaget genom dotterbolaget SVS från i vart fall hösten 2006 fram till den 1 mars 2007 förmedlat betalningar via ett generellt betalsystem (plusgiro/bankgiro). Efter nämnda datum har betalningar förmedlats direkt av bolaget under mars månad 2007. Då bolaget redan idag tar emot medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom 30 dagar, och uppfyller det andra ledet i definitionen av bankrörelse, anser FI det vara klart att bolaget bedrivit tillståndspliktig bankrörelse under i vart fall de senaste sex månaderna, utan att ha haft tillstånd för detta.

Huvudskälet för att reglera banker är enligt förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 196) att de är väsentliga för betalningsväsendets funktion samt risken för spridningseffekter – om en bank fallerar finns risk för att många banker fallerar samtidigt. Detta har bl.a. resulterat i regler som anger att den lägsta legala kapitalbasen för banker är fem miljoner euro, medan kreditmarknadsbolag kan medges att ha en kapitalbas om lägst en miljon euro. En överträdelse av LBF:s bestämmelser om bankverksamhet måste mot bakgrund av syftet med denna särreglering bedömas som allvarligt. FI finner därmed att bolaget genom att driva bankrörelse utan att ha haft tillstånd för detta har åsidosatt LBF:s bestämmelser om bankrörelse.

Olagliga värdeöverföringar

FI har underrättats av bolagets revisor om att bolaget, efter räkenskapsårets utgång och under oklara omständigheter genomfört vinstutdelningar till aktieägarna och tillika styrelseledamöterna Ümit Adis och Kenan Anter med ett sammanlagt belopp om 1 080 000 kr. Vinstutdelningarna har påverkat bolagets egna kapital och kapitalbasen. Efter att detta påpekats av bolagets revisor har beloppet återbetalats.

I revisionsberättelsen till bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2005-07-01--2006-06-30 har revisorn anmärkt att aktieägarna, efter räkenskapsårets utgång, erhållit en utbetalning om sammanlagt 832 000 kr [efter preliminärskatteavdrag]. Utbetalningen står i strid med skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln i 17 kap. 3 § aktiebolagslagen (2005:551) (ABL). Eftersom utbetalningen har återbetalats före revisionsberättelsens avlämnande

med en marknadsmässig ränta har denna överträdelse inte medfört någon skada för bolaget. Av FI:s utredning framgår att övriga styrelseledamöter inte kände till bolagets genomförda vinstutdelningar. Styrelsen i bolaget har uppgett att man ser allvarligt på det som har inträffat.

Bolaget har anfört att det gjordes en intern utredning under sommaren 2006 som visade att man hade möjlighet till utdelning. Någon hänsyn till bolagets lägsta legala nivå för kapitalbas togs dock inte. Då utredningen visade att utdelningsbara medel fanns hölls extra bolagsstämmor som beslutade om utdelning till de två ägarna: den 3 juli 2006 (om 300 000 kr vardera), den 9 aug 2006 (om 120 000 kr vardera) samt den 4 sep 2006 (om 120 000 kr vardera). När bolaget uppmärksammades på att utdelningarna innebar att kapitalbasen underskreds återbetalades summan som utbetalats samt ränta. Bolaget har genom detta, enligt bolagets revisor, inte lidit någon ekonomisk skada.

FI finner att bolagets vinstutdelningar har påverkat både beräkningen av kapitalbasen och, som bolagets revisor anmärkt i revisionsberättelsen, skett i strid med skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln i 17 kap. 3 § ABL. Dessa vinstutdelningar utgör olagliga värdeöverföringar från bolaget och det är allvarliga regelöverträdelser. FI finner vidare att bolaget på ett anmärkningsvärt sätt har brustit i styrningen och kontrollen av verksamheten genom att bolagets aktieägare och tillika styrelseledamöter tagit ur omfattande belopp ur bolaget, i strid mot 17 kap. 3 § aktieföretagslagen utan att styrelsen har haft vetskap om detta. FI anser mot bakgrund av detta att det finns skäl att ifrågasätta huruvida styrelsen har den förmåga som fordras för att styra bolagets organisation och förvaltning.

Marknadstillsyn

Insättningsgarantin

Av 11 § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti framgår att kreditmarknadsbolag som tar emot insättningar ska lämna viss information om garantin. Informationen ska bl.a. framgå av kontoutdrag under avtalstiden och liknande material som rör fordringsförhållandet. Av det informationsmaterial och exempel på kontoutdrag som FI tagit del av kan konstateras att den information som fordras enligt lagen om insättningsgaranti saknats.

Av 4 § lagen om insättningsgaranti framgår vidare att ersättningen från insättningsgarantin sammanlagt får uppgå till högst 250 000 kr. På bolagets hemsida (under ”de vanligaste frågorna”) angavs felaktigt under mars 2007 att det belopp kunder sätter in skyddas upp till 300 000 kr. Detta har bolaget numera korrigerat på sin hemsida.

Bolaget har sammanfattningsvis anfört att det korrigerat ovanstående brister när detta har påpekats av FI. I samband med att bolaget ändrade sina regler för inlåning, uppdrog bolaget åt sin IT-leverantör att justera uppgifterna på bolagets hemsida. Därvid gjordes felaktiga ändringar i de avseenden som bolaget

redogjorde för lagen om insättningsgaranti. Den felaktiga informationen låg endast ute under några dagar.

FI finner att bolaget brutit mot vissa bestämmelser i lagen om insättningsgaranti. De iakttagelser som FI har anmärkt på har åtgärdats av bolaget, dock först efter påpekanden från FI. Detta visar enligt FI:s bedömning på att bolaget får anses ha en bristande kunskap över de regler som styr bolagets verksamhet.

Penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet

Kreditmarknadsbolag omfattas av lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt, lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:5) avseende åtgärder mot penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall. Av 4 § FFFS 2005:5 framgår att företagets styrelse eller verkställande direktör ska i interna regler fastställa, bl.a. besluts- och rapporteringsordning, rutiner för hur identitetskontroll ska utföras, rutiner för granskning av transaktioner.

Rapporteringsordning

Av 9 § första stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt framgår att företag som omfattas av lagen ska granska alla transaktioner som skäligen kan antas utgöra penningtvätt. I 9 § andra stycket samma lag anges vidare att företag ska lämna uppgifter till Finanspolisen om alla omständigheter som kan tyda på penningtvätt. Av 7 § FFFS 2005:5 framgår bl.a. att beslut om att lämna uppgifter till Finanspolisen ska fattas av den centralt funktionsansvarige eller av den eller de personer som utsetts att biträda denne. Ett sådant beslut kan även fattas av en annan ledande befattningshavare i företaget. Av 13 § FFFS 2005:5 framgår att företag ska ha ett centralt penningtvättsregister för sådana personuppgifter som företaget lämnat till Finanspolisen.

Av bolagets interna regler, vid tidpunkten för platsbesöket, framgick att verkställande direktör, Ümit Adis, och vice verkställande direktör, Kenan Anter, ansvarade för dels att ärenden anmäls till Finanspolisen, dels att det förs ett centralt penningtvättsregister. Dessa personer ska enligt bolagets interna regler kontaktas när en transaktion närmare ska granskas. FI kan konstatera att bolaget vid tidpunkten för platsbesöket inte hade en tillfredsställande rapporteringsordning för anmälan av transaktioner till Finanspolisen. Den centralt funktionsansvarige saknade information om anmälda transaktioner och ingen uppföljning gjordes av hur många anmälningar som skedde från varje kontor. Bolaget saknade även ett centralt register som innehåller de anmälningar som gjorts till Finanspolisen.

Bolaget har därefter reviderat de interna reglerna vid två tillfällen efter att FI anmärkt på att rapporteringsordningen var otydlig. Bolaget har uppgett att man numera för ett centralt penningtvättsregister genom att kopior av anmälda transaktioner ska skickas till ledningen för dokumentation i särskilda pärmar.

Transaktionsgranskning av inlåningsverksamhet

I bolagets interna regler framgår att samtliga transaktioner som kan uppkomma med anledning av bolagets verksamhet ska granskas. FI konstaterade vid platsbesöket att bolaget saknade rutiner för granskning av transaktioner med anledning av inlåningsverksamheten. Bolaget har efter att detta påtalats av FI inkommit med reviderade interna regler.

Övrigt

FI har vidare konstaterat att bolagets interna regler, såvitt avser transaktioner med företag, innehållit vissa obsoleta uppgifter. Mot denna bakgrund kan det ifrågasättas om bolagets interna regler tillämpats i praktiken. Bolaget har inte särskilt kommenterat FI:s iakttagelser avseende detta, men har ingett reviderade interna regler.

Bolaget har sammanfattningsvis anfört att det vid flera tillfällen har uppdaterat sina regler avseende penningtvätt och meddelat FI detta. De uppdaterade reglerna har vidare införts i verksamheten, vilket senast skedde den 17 januari 2007. Genom införande av de uppdaterade reglerna och andra åtgärder har de iakttagelser som FI gjort åtgärdats, exempelvis är rapportering av gjorda anmälningar numera en stående punkt på varje styrelsemöte.

FI kan konstatera att bolaget vid tidpunkten för platsbesöket hade bristande rutiner för transaktionsgranskning med anledning av inlåningsverksamheten. Bolaget saknade vidare ett centralt penningtvättregister. FI kan även konstatera att bolagets interna regler uppvisade brister avseende rapporteringsordningen. De interna reglerna har vidare innehållit vissa obsoleta uppgifter, vilket gör att det finns anledning att ifrågasätta om dessa i praktiken används av bolaget. Den verksamhet som bolaget driver måste anses vara förenad med särskilda risker vad avser penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet. Bolaget har vidare drivit verksamhet med valutaväxling och betalningsförmedling sedan flera år tillbaka och borde därmed ha en god kännedom om det nu aktuella regelverket. Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att bolaget vid tidpunkten för platsbesöket uppvisade ett flertal brister inom detta område.

Intern styrning och kontroll

Riskhantering

Av 6 kap. 2 § LBF (i dess lydelse vid tidpunkten för platsbesöket) framgår att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Ett institut ska särskilt se till att dess kreditrisker, marknadsrisker, operativa risker och andra risker sammantagna inte medför att institutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Av 6 kap. 5 § LBF framgår att styrelsen i ett kreditinstitut ska se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner i den omfattning som behövs

för att styra rörelsen. Av förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 531) kan utläsas att ju mer omfattande eller potentiellt resultatpåverkande en verksamhet är desto större skäl finns det att utfärda interna regler. Att besluta om den lämpliga omfattningen och utformningen av interna regler måste dock i hög grad överlämnas till det enskilda institutet. FI kan ingripa med stöd av denna bestämmelse för det fall ett institut inte har nödvändiga eller ändamålsenliga interna regler.

I 4 kap. 2 § Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1), om styrning och kontroll av finansiella företag, anges att styrelsen bör se till att företagets hantering av risker, (riskhantering) och uppföljning av företagets risker (riskkontroll) är tillfredsställande. För detta ändamål bör det fastställas interna regler ifråga om riskhanteringen och riskkontrollen. Det bör vidare löpande säkerställas att dessa regler följs. I Finansinspektionens allmänna råd (2000:10) finns bestämmelser avseende hantering av marknads- och likviditetsrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Vid tidpunkt för platsbesöket hade bolaget endast upprättat ett dokument ”Riktlinjer och instruktion för riskhantering.” Detta dokument rör uteslutande kreditrisken i en verksamhet som bolaget under hösten 2006 inte hade påbörjat. Andra affärsrisker som exempelvis marknadsrisk, valutarisk, ränterisk, likviditetsrisk, operativ risk m.m. fanns inte närmare utvecklade. Med anledning av att bolaget sedan ett flertal år bedriver verksamhet med valutaväxling och omsätter cirka 2 miljarder kronor samt innehar ett större valutalager anser FI att det även finns en betydande valutarisk som bolaget inte har erforderliga interna regler för.

Bolaget har efter att FI påtalat detta upprättat ett dokument ”Riskhantering utöver kreditrisken”. FI kan konstatera att texten i detta dokument är mer deskriptiv än normativ och utgör mer en allmän beskrivning av delar av bolagets affärsverksamhet och därför delvis saknar moment som gör att den skulle kunna betecknas som en instruktion. Dokumentet saknar sådant som faktiska riktlinjer, instruktioner, ansvars- och arbetsfördelningar, metoder för riskmätning, ev. limiter, bestämmelser om uppföljning och rapportering. När det gäller att beskriva den funktion som utför riskkontrollen samt rapporteringen så saknas detta i stort.

Bolaget har, efter påpekande från FI, informerat myndigheten om att en skriftlig reservplan för att hantera likviditetsrisken är under bearbetning enligt ovanstående FFFS 2000:10.

Bolaget har sammanfattningsvis anfört att det för närvarande arbetar med frågorna kring den interna kapitalutvärderingen, som omfattar huvuddelen de frågor om risk som FI anmärkt på.

FI bedömer att bolaget inte uppfyllt kraven på riskhantering, riskkontroll och interna regler på detta område i enlighet med 6 kap. 2 § och 6 kap. 5 § LBF.

Bolaget har inte i erforderlig utsträckning kartlagt de risker som dess verksamhet är förknippad med, såsom framgick exempelvis vad avser dess valutarisk.

Bolagets oförmåga att identifiera sina risker har även medfört att det saknas interna dokument som reglerar nödvändiga rutiner för kontroll och uppföljning av bolagets risker.

Oberoende granskning

Bolaget har ett avtal med en revisionsbyrå angående den oberoende granskningen. I revisionsbyråns rapport från november 2005 framfördes kritik i flera avseenden bl.a. vad avser dess administrativa rutiner. Granskningen omfattade bokslut och förvaltning avseende räkenskapsåret 2004/2005. I utredningen har framgått att bolaget redovisat de förbättringsåtgärder som hittills genomförts med anledning av revisionsbyråns rapport.

I en rapport från den 4 december 2006 har samma revisionsbyrå redovisat resultat av genomförd undersökning. Denna omfattade fyra områden "Rutiner kring kontoöppnande, Rutiner kring kassahantering, System och riktlinjer kring hantering och placering av inlånade medel samt Compliancefunktionens utformning". Revisionsbyrån noterade i denna rapport att bolagets verksamhet har expanderat i en snabb takt och att alla rutiner inte har implementerats fullt ut. Vidare bedömde revisionsbyrån att bolaget behöver stärka sina interna rutiner kring ett antal punkter inom de områden som varit föremål för granskning och som presenterats i rapporten.

Den oberoende granskningsfunktionen har vid två tillfällen påtalat ett flertal brister för bolaget att följa upp. Redan i den första rapporten påpekade revisionsbyrån att bolaget bör särskilt stärka sina administrativa rutiner. Bolagets auktoriserade revisor konstaterade i rapporten att bolaget genomfört ett flertal åtgärder i syfte att förbättra administrationen och kontroll, men att detta inte var tillräckligt. Vidare har angetts att bolaget i vissa stycken saknar ändamålsenliga regler och effektiva kontroller för att förhindra fel och oegentligheter. Vidare behöver den ekonomiska uppföljningen förbättras och det löpande avstämningsarbetet intensifieras. Revisionsbyrån noterade vidare brister rörande kassahantering, IT-frågor och behörigheter. Dessa brister påtalades på nytt i den senare rapporten från 2006, vilket innebär en förekomst av iakttagelser om att likadana brister har skett två år i rad.

Bolaget har sammanfattningsvis anfört följande. Bolagets styrelse har den 27 mars 2007 beslutat om att uppdra åt de tre externa styrelseledamöterna att ta fram ett åtgärdsprogram för att hantera de svårigheter inom bl.a. intern kontroll, rapportering och styrning som FI pekat på och som bolaget kunnat konstatera under ärendets gång. Den nyinrättade funktion som ska arbeta med intern styrning och kontroll kommer bland annat att arbeta med de punkter som den oberoende granskningsfunktionen pekat på som inte redan har åtgärdats.

FI kan konstatera att revisionsbyrån uppmärksammat ett antal brister i bolaget. Bolaget har saknat förmåga att vidta erforderliga åtgärder för att fullt komma till rätta med detta. I vissa fall har revisionsbyrån påtalat samma brister två år i rad, bl.a. avseende IT-frågor och behörigheter. Bolaget har inte reagerat i tid och inte följt upp iakttagelserna från den oberoende granskningsfunktionen på ett adekvat sätt.

Regelefterlevnad (compliance)

Av 6 kap. 2 § LBF framgår att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.

Av förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s.278) framgår att för att ett kreditinstitut ska kunna sägas ha kontroll över dess risker och uppfyller kravet på en bra riskhantering så måste det i ett kreditinstitut finnas en kontrollfunktion som granskar efterlevnaden av olika system och instruktioner.

I 5 kap. 2 § Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag anges att styrelsen bör se till att det finns en funktion (compliance) som utgör ett stöd för att verksamheten drivs enligt gällande regler. Funktionen bör löpande informera om de risker som kan uppkomma i verksamheten till följd av bristande regelefterlevnad, hjälpa till med att identifiera och bedöma sådana risker samt biträda vid utformningen av interna regler. Funktionen bör också informera styrelsen, verkställande direktören och ledningen i frågor om regelefterlevnad. I 5 kap. 5 § andra stycket FFFS 2005:1 anges att funktionen bör ha tillräckliga resurser för sina uppgifter.

Hur funktioner för riskkontroll och regelefterlevnad (compliance) lämpligen bör organiseras beror i stor utsträckning på omfattningen och inriktningen av företagets verksamhet. Verksamheten får dock inte vara organiserad på sådant sätt att bolaget inte uppfyller de regler som uppställs i t.ex. 6 kap. LBF.

FI har efter genomförd platsundersökning funnit att bolaget åsidosatt flera centrala regler i författningar som styr bolagets verksamhet, bl.a. rörande kapitalbas och rapportering av riskvägda tillgångar, olagliga värdeöverföringar till aktieägarna, avsaknad av erforderlig riskbedömning och kontroll samt implementering av interna regler särskilt vad avser compliancefunktion, regelöverträdelser av lagen om insättningsgaranti samt bristande rutiner vad avser åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av särskild allvarlig brottslighet. Dessutom har bolaget under i vart fall sex månader bedrivit bankrörelse utan att ha haft tillstånd för detta.

Det är ett flertal regelöverträdelser som har kunnat konstaterats och trots att det finns interna regler om en compliancefunktion i bolaget, så kan FI konstatera att varken detta dokument eller en fungerande regelefterlevnad har implementerats eller efterlevts. Mot denna bakgrund kan FI inte dra någon annan slutsats än att bolaget inte bara saknat erforderlig kunskap om de författningar som styr

bolagets verksamhet utan även saknat förmåga att tillsätta compliancefunktionen med erforderlig kompetens. Bolaget har därmed inte förmått uppfylla de krav på riskkontroll och regelefterlevnad som uppställs i 6 kap. 2 § LBF. Det kan därför ifrågasättas om bolagets rörelse kan anses ha drivits på ett sunt sätt i enlighet med 6 kap. 4 § LBF och FFFS 2005:1.

Styrelsens ansvar

Enligt 3 kap. 2 § LBF ska den som ingår i styrelsen för ett kreditmarknadsbolag ha den insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av företaget och även i övrigt vara lämpliga för en sådan uppgift.

Av 8 kap. 4 § första stycket ABL framgår att styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Av tredje stycket till samma bestämmelse framgår att styrelsen ska se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

FI har som framgått ovan kunnat konstatera omfattande regelöverträdelser. Med hänsyn till den kompetens och erfarenhet som är representerad i styrelsen kan inte detta enligt FI:s uppfattning enbart förklaras med bristande kunskap om regelverkets krav. Vidare har framkommit att de externa styrelseledamöterna synes ha varit omedvetna om de olagliga värdeöverföringar som genomförts från bolaget till aktieägarna. Sammantaget ger detta en bild av att styrelsen inte har förmått att ta det övergripande ansvaret för styrning och kontroll av verksamheten.

Ingripande mot bolaget

Bolaget har i huvudsak anfört följande

Bolaget har medgivit att man haft problem med intern styrning och kontroll och redovisat en för låg kapitalbas. Bolaget vill dock lyfta fram att det åtgärdade de problem som FI pekat på vartefter. Vidare har bolaget fattat beslut om ett kraftfullt åtgärdsprogram för att tillse dels att återstående problem åtgärdas samt dels att inte nya problem ska uppstå. Av åtgärdsplanen framgår vidare att bolaget gjort en översyn av sin finansiella rapportering till FI och att det avser att förbättra ekonomin genom en omstrukturering av rörelsen.

Bolaget betonar att de endast haft sitt tillstånd i drygt ett år och att det bedriver en relativt liten rörelse med en relativt liten organisation. Bolaget har haft inkörningsproblem, men numera föreligger en tillfredställande styrning och kontroll. För det fall FI inte anser att så är fallet eller att tidigare problem skall medföra att bolaget påförs en sanktion är det bolagets förhoppning att den kan stanna vid anmärkning eller varning eller, om FI anser det nödvändigt, föreläggande om att vidta viss åtgärd.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 15 kap. 1 § första stycket LBF ska FI ingripa om ett kreditinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LBF, andra författningar som reglerar institutets verksamhet, institutets bolagsordning eller andra interna instruktioner som har sin grund i författningar som reglerar institutets verksamhet. Enligt andra stycket samma bestämmelse ska vid allvarlig överträdelse institutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas.

Av förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s.382) framgår att det avgörande för om FI skall ingripa är om kreditmarknadsbolaget agerar på ett sätt som inte står i överensstämmelse med det regelverk som gäller för institutet. När det gäller frågan om vilka ingripanden som FI bör välja vid olika regelöverträdelser bör myndigheten arbeta utifrån kriterierna väsentlighet och risk. Överträdelse av en regel som har till syfte att stabiliteten i institutet skall upprätthållas bör i princip föranleda ett strängare ingripande än brott mot en bestämmelse av mindre betydelse.

FI kan, mot bakgrund av utredningen i ärendet, konstatera att bolaget har åsidosatt ett flertal centrala regler i författningar som styr bolagets verksamhet. Bolaget har under en stor del av år 2006 haft en för låg kapitalbas samt felaktigt rapporterat sina riskvägda tillgångar. Bolaget har vidare drivit tillståndspliktig bankrörelse under i vart fall sex månader utan att ha haft tillstånd för detta. Därutöver har bolagets aktieägare tagit ut medel ur bolaget i strid med skyddet för det bundna egna kapitalet och den s k. försiktighetsregeln enligt ABL. Bolaget har även brustit i sina skyldigheter vad avser riskhantering enligt LBF. Dessutom har vissa överträdelser av lagen om insättningsgaranti och regelverket vad avser penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet kunnat konstateras.

Enligt FI:s bedömning är de uppmärksammade regelöverträdelserna både till sin art och grad så allvarliga att grund för att återkalla bolagets tillstånd föreligger.

Härefter har FI att ta ställning till om det, istället för att återkalla tillståndet, är tillräckligt att meddela varning.

I förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s.383) anges bl.a. följande. Varning bör vara ett alternativ till återkallelse av tillståndet. Varning bör kunna tillgripas när förutsättningar för återkallelse i och för sig finns men varning i det enskilda fallet framstår som en tillräcklig åtgärd. Omständigheterna som kan göra att varning framstår som tillräckligt kan vara att institutet inte kan befaras upprepa överträdelserna och att prognosen för institutet därför är god. I författningskommentaren till förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 548) anges vidare att varning är ett alternativ till återkallelse för de situationer då ingripande sker för att institutets kapitalbas understiger det minsta belopp som krävs enligt LBF eller att institutet inte fullgjort sina skyldigheter enligt lagen om insättningsgaranti.

De överträdelser som FI uppmärksammat måste betecknas som allvarliga. Överträdelserna rör ett flertal centrala regler i författningar som i vissa fall syftar till att upprätthålla bolagets förmåga att långsiktigt fullgöra sina åtaganden.

Dessa överträdelser har även pågått under en längre period. Av betydelse vid val av ingripandeåtgärd är att bolaget gjort rättelse när överträdelserna och bristerna har påtalats av FI samt att det av utredningen inte framgått att bolaget medvetet åsidosatt de författningar som nu är aktuella att bedöma. Det bör även beaktas att bolaget drivit en begränsad finansieringsrörelse under en relativt kort period. Det faktum att bolaget drivit bankrörelse är normalt sett en allvarlig överträdelse. En förmildrande omständighet är dock att både banker och kreditmarknadsföretag omfattas av, i huvudsak, motsvarande regelverk och tillsyn av FI. Samtliga överträdelser, med undantag för kontrollfunktionerna, har åtgärdats av bolaget. Bolaget har redovisat en övergripande plan för att stärka kontrollfunktionerna.

Vid en samlad bedömning finner FI därför att det finns tillräckliga skäl för att stanna vid att ge bolaget en varning i förening med straffavgift.

De regelöverträdelser som FI uppmärksammat synes dock ha sin orsak i att styrelsen, som konstaterats ovan, inte har förmått ta det övergripande ansvaret för styrning och kontroll av verksamheten. Styrelsen har således inte säkerställt att organisationen har anpassats i takt med att verksamheten har expanderat. Av bolagets åtgärdsplan framgår att styrelsen nu har tagit ansvar för att säkerställa att bolaget kan leva upp till kraven i detta avseende. Med hänsyn till att styrelsen har haft ett ansvar för den uppkomna situationen anser FI att styrelsen behöver kompletteras med ytterligare kompetens för att säkerställa genomförandet av fungerande kontrollfunktioner i bolaget.

FI ålägger därför bolaget att senast den 1 september 2007 inkomma med en skriftlig redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa en väl fungerande intern kontroll i bolaget.

Straffavgift

Enligt 15 kap. 7 § LBF får FI besluta att ett kreditmarknadsföretag, som har meddelats beslut om anmärkning eller varning, även ska betala en straffavgift. Denna kan enligt 15 kap. 8 § LBF fastställas till lägst femtusen kronor och högst femtio miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av institutets omsättning närmast föregående räkenskapsår. Om överträdelserna har skett under institutets första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får den uppskattas. Av tredje stycket, samma bestämmelse, framgår att avgiften inte får vara så stor att institutet därefter inte uppfyller kraven för soliditet och likviditet enligt 6 kap. 1 § LBF. Enligt 15 kap. 9 § LBF ska, när straffavgiftens storlek bestäms, särskild hänsyn tas till hur allvarlig den överträdelse är som föranlett anmärkningen eller varningen och hur länge överträdelserna har pågått.

I förarbetena till LBF (prop. 2002/03:139 s. 552) framgår att straffavgiftens storlek skall ses som ett sätt att ytterligare gradera anmärkningen eller varningen. Redan i valet av sanktion ligger en bedömning av hur allvarlig överträdelsen. Bestämmelsen utesluter inte att även andra omständigheter än allvarligheten av överträdelsen och hur länge den har pågått kan beaktas när avgiftens storlek bestäms. I mildrande riktning bör kunna beaktas exempelvis om kreditmarknadsbolaget snabbt upphör med överträdelsen sedan den påtalats av FI och om institutet samarbetar väl med myndigheten under utredningen.

FI anser som framgått ovan att de regelöverträdelser som bolaget gjort är både omfattande och allvarliga. Bristerna har även pågått under en längre period. Det finns därmed skäl att påföra bolaget en kännbar straffavgift. Straffavgiften bör därför skäligen bestämmas till 500 000 kr.

Enligt FI:s bedömning äventyrar inte en straffavgift på en sådan nivå bolagets förmåga att fullgöra sina förpliktelser enligt 6 kap. 1 § LBF. FI har därvid beaktat bolagets omsättning, balansräkning och det faktum att ägarna ställt ut en kapitaltäckningsgaranti till förmån för bolaget.

FI kommer att fakturera avgiften efter detta beslut har vunnit laga kraft.

Beslut i detta ärende har fattats av Finansinspektionens styrelse. I ärendets slutliga handläggning har, förutom generaldirektören Ingrid Bonde, chefsjuristen Gent Jansson, enhetschefen Åsa Arffman och juristen Carlos Barriuso deltagit. Föredragande har varit Richard Åsander.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Richard Åsander
Jurist
08-787 83 29

Kopia för kännedom, se bilaga 2.

Bilaga 2.

Kopia för kännedom till:

Den av Finansinspektionen förordnade revisorn
Finansdepartementet
Insättningsgarantinämnden
Konsumentverket
Konsumenternas Bank- och finansbyrå
Kredittilsynet, Norge
Riksbanken
SCB
Svenska Bankföreningen
Upplysningscentralen, UC AB